

V nogradih se rabi v jeseni takrat, kadar se količi nategujejo, ali pri grubanji in spomladi pri prvem okopovanji; okoli terte se v skopano jamico verže in dobro zatlači.

Sicer pa smo se tudi mi zavzeli slišati, da za 16 centov tega gnoja je bilo iz Dunaja do Ljubljane 17 goldinarjev vožnine po železnici plačati. Ni tedaj čuda, ako se Teržačani napravljajo, blago spet raji po prejšni poti iz Tersta pošiljati kakor po tej sila dragi železnici.

Živinozdravilske reči.

Od bradovic pri goveji živini, zlasti teletih, in kako jih lahko odpraviti.

Včasih je goveja živina vsa polna bradovic; zlasti jih imajo junčki in junice, eno ali dve leti stari, včasih po celem životu toliko, da je gerdo viditi; posebno je tem kožnim izrastkom podveržena dobro rejena mlada živina. Od konca se ošlatajo kot majhni podkožni ogerci in še le čez ene tedne se spahnejo po koži; potem pa rastejo sila hitro. Rado se jih tudi več vkup sprime, ker neka limu podobna meza (limfa) iz kakorkoli odergnjenih bradovic solzi in jih več skupaj zamaže.

Bradovice prav za prav niso nič drugzega kot bolesten izmeček iz lojenih kožnih žlezic, in izvirajo večidel od tega, da živini pomanjkuje v hlevih čistega zraka in dostojne svetlobe, — da se premalo razhaja in premalo čedi in snaži. Pri živini tedaj, ki živi v nizkih, temnih, soparnih in vročih hlevih, se koža vedno nekako potí; zmiraj vrè k nji kri, da bi izmetala smeti iz života, pa jih ne more prav, ker je koža zablatana taki živini, ki nikoli ne kertače ne štrigeljna ne vidi.

Kako pa odpravljati bradovice?

Tiste, ki posamne stojé in so na tankih receljnih, je lahko odpraviti; al za take, katerih je več na enem kupu in so plošnjate, je pomoč pa že bolj težavna.

Dolgo sem premišljeval in skušal, kako in kaj, — kar sem zadel pravo.

Že s samo roko mi je obveljalo, veliko majhnih bradovic izdreti, tako-le: Dva persta (pavec in kazavnik) leve roke sem položil na bradovičasto kožo živine tako, da je bila med tema dvema perstoma bradovica, katero sem na kožo močno pritisnil, v tem pa s perstmi desne roke iztergal bradovico, ki se je izlušila kakor oreh iz lušine; le malo kapljic kervi je priteklo.

Take bradovice, ki so bile tako majhne, da jih nisem mogel s perstmi prijati, ali ktere so se preterdo deržale, sem z majhnimi šipavnimi klešami prijel na dnu, sem potem spet dva persta leve roke tako položil kakor sem gori rekel, in tako sem vse bradovice, če še tako majhne, iz kože potegnil; če se je ktera odtergala in je tam pa tam kaj od nje korenine v koži ostalo, sem kanil nekoliko kapljic hudičevega olja (žveplene kisline) na rano, in dobro je bilo.

Ker pa sedí več bradovic na kupu in bolj po širokem, je bilo treba drugač ravnati. Za take bradovice sem znajdel nekaj, kar je prav dobro, dober kup, in tudi vsak sam lahko stori, namreč tole: Dal sem narediti precej velik, proti róbu nekoliko močnejši železen nož; ta nož sem razbelil v ognji, in ž njim sem potem izrezal bradovice s korenino vred iz kože.

Ta pomoček je gotov, brez vse nevarnosti, in je še posebno za tega voljo priporočila vreden, ker po njem rana celó malo kervavi ali pa celó nič. Rane se zacelijo kmali in dlaka se spet zaraste.

Tako sem ravnal že več let pri teletih, kravah in konjih, in vselej sem jo še dobro opravil.

Pa mi bo morebiti kdo rekel: „Pusti bradovice pri miru; saj bojo sčasoma same prešle kakor preidejo vse zajeduice“. Res je, da zginijo tudi te samopašnice včasih

same po sebi, al ne vselej in včasih terpé po več let in zrasedejo sila velike, ker veliko kervi doteka k njim.

W. Z. Janič, živinozdravnik v Duxu.

Nekaj koristnih opomb iz dobrega namena.

Brali smo v 35. listu „Novic“ na strani 277, kar se tiče posvetovanja raznih koristnih reči tudi to-le: „Občinsko (srenjsko) postavo s pomočjo zaupnih mož, ki se bodo v vsaki deželi iz vseh stanov v posvetovanje poklicali, brez pomude tako ustanoviti, kakor jo posebne okoljsine vsake dežele terjajo“.

To brati je nas zares razveselilo, ne toliko zavoljo lastnega dobička, temveč zastran drugih zadev.

Brali smo tudi, da je to posvetovanje že doveršeno. Bog daj, česar se željno nadjamo, da se pokaže v svoji dôbi v tej reči ugodni sad!

Ni nam neznano, da je dokaj županov v naši kronovini, ki razumé srenjsko postavo in vedó, zakaj so prisegli. Pa so tudi taki, ki drugzega jezika ne kramljajo kot maternega, in vendar so večidel vse vradne dopise dobivali le v nemščini. Radi tudi poterdimo, da bi takemu županu, ki morda celó čerke ne pozná, s slovenskim dopisom tudi ne bilo dosti vstreženo, dasiravno bi ložej bravca dobil kakor za nemščino. Kam je bil pa župan te baža dosehdob primoran, se večidel oberniti, da je zvedil, kaj gosposke zahtevajo, da bi v pravi dôbi se podkrižal? Ali mar ni bil mnogokrat kak duhoven tisti zaupni mož, ki je take pisma prebiral in poslovenoval? Bog vari! da bi se županom, ki so vedli, zakaj so prisegli in so vestno v prid soseski spolnovali svoje dolžnosti, pisarile kake zabavljice. Krivično bi bilo pa tudi, ako bi se ne smelo povedati, da marsikter župan celó ni vedil, zakaj je prisegel in ni nikdar srenjskih postav bral. Pa tudi ni bilo varno ga podučevati zato, ker se je skorej pozdevalo, da je nekteri pisarnici župan z glavo pod mernikom najbolj po volji.

Ne zamerite, ljube „Novice“, da vedno vas pazljivo prebiraje vam rečemo, da ste se zmotile ali so se pa modroslovne pravila predrugačile, ko ste nam priobčile, da se bodo v posvetovanje ozir srenjske postave poklicali zaupni možje vseh stanov, in vendar nismo brali, da bi v naši kronovini, kjer je lepo število duhovnov, kdo iz duhovskega stanú v to poklican bil. Župan je bil srenji zaupni mož, drugač bi ga ne bila izvolila; mnogim županom pa je bil duhoven zaupni mož, torej se duhovnu ta lastnost saj v neki meri ne dá odvzeti. Marsikteri duhoven dušni in telesni prid, dušno in telesno revšino ljudi, med kterimi biva, najboljše pozná, toraj bi bil tudi kos svetovati kaj koristnega, kar terjajo posebne okoljsine naše dežele.

V naši deželi je tedaj srenjsko posvetovanje sklenjeno brez duhovskega stanú, pa smo vendar polni tolažbe, da so v to poklicani gospodje svojo nalogo krepko rešili. Želeti bi bilo le, da bi se to, kar se je resnično v korist soseski in deželi sklenilo, tudi brez ovinkov v djanji izpeljevalo; želeti bi bilo, da bi novi župani bili možje, ki bi dobro razumeli občinsko postavo; želeti bi bilo, da bi se z županom govorilo in pisarilo v jeziku, ki ga dobro razume; želeti bi bilo, da bi župani, kar je najvažniša reč, vest in vero imeli. Kdor ima po veri razsvetljeno vest, bo tudi brez prisege natanko spolnoval svoje dolžnosti; kjer pa vere v sercu ni, ako tudi jezik od nje govori, je prisega prazna reč, ki komaj toliko veljá kot hrastov list. Postava tistega, ki prisego prelomi, kaznovati veléva; prekanljivi človek brez vere pa vé tako zvito čez prisego delati, da mu postava namesto kazni pohvalo nakloni; torej le vera prisegi dá terdnobo in spoštovanje. *)

*) Beseda „vseh stanov“ se tu ne more čisto le po čerki vzeti, ker bi bili po tem taki zbori brez potrebe sila veliki. Tu je šlo posebno za namestovanje velikih in malih kmetij, X.